

Az IT biztonságról szülőknek

Tartalom

Mi az az IT biztonság? Miért kell beszélni róla?	3
Gyermekünk és az internet	3
Mire használhatjuk az internetet?	4
1. Tanulás, ismeretszerzés.....	4
2. Kommunikáció, kapcsolattartás	4
3. Új lehetőségek, véleménynyilvánítás	4
4. Szórakozás	4
Beszéljünk őszintén az Internet veszélyeiről is!	5
1. Az ismerkedés veszélyei	5
2. Kamu oldalak, álhírek az interneten	5
3. Ami az internetre kikerült, annak örökre nyoma marad	6
4. Online zaklatás (cyberbullying), erőszak az interneten	7
5. Az internetes vásárlás veszélyei	8
6. Vírusok és kémprogramok	8
7. Életkorak nem megfelelő tartalmak.....	9
8. Felnőttek veszélyeztető magatartása	9
Programok, melyeket a gyerekeink használnak	9
1. Facebook	9
2. Ask.fm	10
3. Instagram.....	10
4. Tinder.....	10
5. Snapchat	11
6. WhatsApp, Viber	11
7. Vine.....	11
Felhasznált/ajánlott weboldalak:.....	12
Forrás:	12

„A fejlődés ellen nincs gyógymód” Neumann János

Mi az az IT biztonság? Miért kell beszélni róla?

Mai felgyorsult világunkban rengeteg infokommunikációs eszközt használunk az otthonunkban, munkahelyünkön, ügyintézés közben. Netbankolunk, webáruházakban vásárolunk, szabadidőnkben közösségi oldalakat használunk, információkat osztunk meg másokkal. A szolgáltatók törekszenek arra, hogy biztonságos környezetet teremtsenek számunkra, mégis egyre több veszélynek vagyunk kitéve, ha nem vagyunk kellő képpen körültekintőek. Nem csak mi, felnőttek használjuk az internetet és a különböző okoseszközöket, hanem gyermekeink is. Látszólag nagyon magabiztosan mozognak az online világban, de vajon ismerik-e annak veszélyeit? És mi szülők tudjuk-e, hogy milyen programokat használnak, milyen adatokat osztanak meg másokkal, kikkel barátkoznak, ismerkednek gyermekeink?

Tudjuk-e hogyan védhetjük meg őket?

Gyermeink és az internet

Valódi kapcsolatok helyett virtuális kapcsolat

- sok 3-4 éves gyerek kap ajándékba okoseszközt, amit hamarabb megtanul kezelni, mint a felnőttek. Ez elmagányosodáshoz vezethet, később is otthonosabban mozog a gyermek a virtuális világban, a valós kapcsolatokban nehezen ismeri ki magát
- Fontos a személyes példa a családban - közös beszélgetések, játék, különböző vélemények megvitatása, társas viselkedés szabályainak megtanulása
- Veszély: függőség kialakulása

http://www.boldog-gyermek.hu/internetfuggoseg_teszt.html

Mire használhatjuk az internetet?

1. Tanulás, ismeretszerzés

- a) Keresés az interneten keresőprogramok segítségével pl.: Google
- b) Wikipédia használata
- c) Oktatóvideók keresése pl.: YouTube oldalon
(<https://www.youtube.com/>)

2. Kommunikáció, kapcsolattartás

- a) elektronikus levelezés
- b) közösségi hálózatok
- c) csevegő programok, chat
- d) online fórumok

3. Új lehetőségek, véleménynyilvánítás

- a) kommentek, megosztások

4. Szórakozás

- a) rádióadók, tévé csatornák adásainak online elérése, régebbi műsorok visszanézése
- b) videómegosztó oldalak
- c) filmek letöltése
- d) játékkonzolok használata
- e) internetes játékok – ezek gyakran kéretlenül, akár böngészés közben jelennek meg. Fontos megtanítani, hogy mire figyeljen a gyerek mielőtt bármire rákattint:
  - kell-e regisztrálni? Milyen adatokat kell megadni?
  - pénzbe kerül-e?
  - más játékosokkal (idegenekkel) kapcsolatba kerül-e a játék során?
  - videokamera aktív-e a játék során?

Beszéljünk őszintén az Internet veszélyeiről is!

Legfontosabb, hogy gyermekünk megkapja tőlünk azt az odafigyelést, ami az élet más területén is jár neki. Ha sikerült kialakítanunk egy stabil bizalmi kapcsolatot, ez hozzájárul ahhoz is, hogy az interneten nagyobb biztonságban legyen. Teljesen biztonságos internet nincs, de megtaníthatjuk a legfontosabb szabályokat, megtaníthatjuk azt, hogyan jelezzék, ha baj van.

1. Az ismerkedés veszélyei

Sohasem tudhatjuk, hogy az újonnan megismert „barát” valóban az-e, akinek mondja magát (kora, neme...)

Intő jelek:

- nincsenek közös képei az osztálytársaival
- nincsenek kommentek a képei alatt
- alig van ismerőse, követője
- bizalmas dolgokat mond el magáról és azokról érdeklődik
- túlságosan kedves, hízelgő
- személyesen akar találkozni

Óvintézkedések:

- a közösségi oldal profil beállítása legyen privát (a felhasználó dönti el, ki láthatja)
- csak a személyes ismerősöket igazoljuk vissza
- az ismerősök listája ne legyen látható
- ismerjük meg, és tartsuk be a közösségi oldal által ajánlott biztonsági előírásokat
- interneten megismert „baráttal” kiskorú gyermek ne találkozzon egyedül

2. Kamu oldalak, álhírek az interneten

Ma már minden kicsit is gyakorlott felhasználó létre hozhat saját weboldalt vagy indíthat blogot. Ez azzal a veszéllyel is jár, hogy

megszaporodtak azok az oldalak, amik álhírek terjesztésére szakosodtak. Céljuk az internet használók megtévesztése, befolyásolása, manipulálása. Magunk is hozzájárulhatunk ezen álhírek terjesztéséhez, ha pl. megosztjuk a Facebookon.

Hogyan dönthetjük el, hogy egy hír igaz-e vagy hogy egy oldal hiteles-e?

Néhány szabály:

- ha valami nagyon hihetetlennek tűnik, az általában az is pl. csodaszerekről szóló hírek, amik fiatalítanak, fogyasztanak vagy éppen gyógyítják a rákot
- gyanús, ha valamit lájkolni kell ahhoz, hogy megnézhessük
- gyanús, ha nincs feltüntetve a cikk szerzője
- gyanakodjunk akkor is, ha az oldal neve nagyon hasonlít közismert hiteles oldalak nevére vagy ha rákeresünk az oldalra nem kapunk találatot
- érdemes megnézni a kamu oldalak aktuális listáját

3. Ami az internetre kikerült, annak örökre nyoma marad
Az online világban tett cselekedeteinknek ugyan olyan következményei lehetnek, mintha a valós világban tettük volna. Egy sértő bejegyzés törlése nem oldja meg a problémát, attól, hogy nem látjuk, az már felkerült az internetre, „önálló életet él”, nem tudjuk visszafordítani.

Mire ügyeljünk?

- kerüljük a meggondolatlan, első felindulásból tett bejegyzéseket, kommenteket
- a feltöltött képekkel mások visszaélhetnek, megváltoztathatják-még a megosztás előtt gondolkodjunk

- 18 év alatti személyről készült meztelen (félmeztelen is!) kép vagy video gyermekpornográfiának minősül, a megosztása és a saját eszközön való tárolása bűncselekmény!
- Saját magáról készült és továbbküldött kép azt is bajba sodorja, akinek a gépén megtalálják
- Fontos figyelmeztetni a gyerekeket, hogy olyan felvételt még a szerelmével se osszon meg, ami büntetőjogi felelősséget von maga után

4. Online zaklatás (cyberbullying), erőszak az interneten

„Az internetes zaklatás alatt azt értjük, amikor sorozatosan és hosszabb ideig fennálló szándékos sérelem okozás áldozatává válik egy tinédzser az interneten vagy mobilon, lehet ennek célja a fiatal megalázása, fenyegetése, nevetségessé tétele, kiközösítése, lejáratása, negatív színben feltüntetése.”¹

Az online térben a gyerekek gyakran nem kímélik egymást, igazi adok-kapok zajlik, ahol az elkövető sokszor egyben áldozat is. Sok esetben a zaklató nem érzi úgy, hogy amit tett bántó a másik fél számára. A kölcsönös bizalmon alapuló szülő-gyerek kapcsolat ilyen esetekben is sokat segít. Érezze a gyermek a szülő támogatását akkor is, ha butaságot csinált.

Hogyan előzhető meg?

- tudatosítsuk a gyermekekben, hogy az online térben leírt bántó szó ugyanúgy fáj, mint a szemtől szembe mondott. A küldés gomb megnyomása előtt gondolja át még egyszer, hogy egy vagy két nap elteltével is ugyanazt írná-e? A dühös emberek olyat is megtesznek, amit egyébként nem tennének
- ne továbbítson, ne osszon meg olyan dolgot, amiből később baja lehet

---

¹ <https://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/szolgáltatások/internetbiztonság/395-internetes-zaklatas>

- ha olyan képet, videót tölt fel, amin más is szerepel, az összes szereplő hozzájárulása szükséges. Gyerekről csak a szülő hozzájárulása után lehet nyilvánosan posztolni
- módosult tudatállapotban semmit ne tegyen ki az internetre, józanul könnyen megbánhatja

5. Az internetes vásárlás veszélyei

A webáruházakban való vásárlást egyre többen részesítik előnyben, mert gyors és kényelmes, határok nélküli, óriási a kínálat. Csalókkal azonban itt is találkozhatunk, sok bosszúságtól kímélhetjük meg magunkat, ha körültekintően vásárolunk és erre tanítjuk gyermekeinket is.

- érdemes leellenőrizni a weboldalt, ahonnan vásárolni szeretnénk, gyakoriak a hamis oldalak
- bankok, pénzügyintézetek soha nem kérnek adatokat e-mailben
- ismeretlen feladótól érkező e-mailben szereplő linkre nem szabad rákattintani
- netbankos fizetés esetén kérjük sms szolgáltatást a tranzakciókról
- ha más is használja a számítógépet nem szerencsés, ha engedjük a böngészőnek, hogy megjegyezze a jelszavunkat
- érdemes tisztában lenni az internetes vásárlásra (e-mailben, telefonon leadott rendelések, teleshop) vonatkozó fogyasztóvédelmi szabályokkal

6. Vírusok és kémprogramok

Minden internethez kapcsolódó számítógép ki van téve a számítógépes vírusok, kémprogramok, hackerek támadásainak. 100%-os védelem sajnos nem létezik, de minimálisra csökkenthetjük a fenyegetettséget vírusirtó programok használatával, megfelelően beállított tűzfalal. Fontos, hogy az adott program legfrissebb verziója fusson a gépünkön.

7. Életkornak nem megfelelő tartalmak

Böngészés közben előfordulhat, hogy a gyerekek felnőtteknek szóló oldalakra bukkannak. Fontos felvilágosítani őket mi az amire kattinthatnak és mi az amire nem. Jó, ha tudnak arról, hogy az interneten, a játékokban, közösségi oldalakon elérhetőek alkohol- és kábítószerfogyasztást, dohányzást népszerűsítő, vagy pornográf tartalmak. Az ilyen tartalmak akkor igazán veszélyesek, ha gyermek nem tudja kivel megbeszélni. Léteznek olyan szűrők, amelyek nem százszázalékosan, de védenek az ilyen tartalmak ellen. Talán mégis szerencsésebb, ha otthon nem tabu téma a szexualitás, hogy a filmen látottak nem valódi kapcsolatokat mutatnak be.

8. Felnőttek veszélyeztető magatartása

Sok szülő előszeretettel oszt meg gyermekéről készült felvételeket a közösségi oldalán. A jogszabályok szerint minden gyermeknek joga van véleményt nyilvánítani az őt érintő ügyekben. Így arról is dönthet hogy milyen képek, videók kerüljenek ki róla az internetre.

Érdeemes pár dologra figyelünk:

- posztolás előtt nézzük meg a beállításinkat- kik fogják látni?
- más gyerekéről nem posztolhatunk képet
- saját gyermekünkről ne tegyünk ki meztelen fotót, gondoljunk arra, mit fog szólni pár év múlva, ha nagyobb lesz
- ügyeljünk a lakásban készült fotókra, értéktárgyaink ne legyenek láthatók

Programok, melyeket a gyerekeink használnak

1. Facebook

Egyik legnagyobb közösségi hálózat:

- bejegyzéseket, képeket, hozzászólásokat tehetünk közzé
- privát üzeneteket küldhetünk
- egyes dolgokat online meg lehet vásárolni

- sértő, veszélyes tartalmakat be lehet jelenteni a „Bejelentés” menüpont alatt
- 13 éves kor alatt zártkörű adatlapot hoz létre

2. Ask.fm

Olyan közösségi webhely, ahol a felhasználók megválaszolják ismerősök és idegenek kérdéseit. Nem kell nevet megadni, ezért a kérdések többnyire olyanok, amelyeket személyesen nem szívesen tennének fel. Szinte minden téma előfordulhat.

3. Instagram

Az Instagram egy közösségi hálózat, amely fényképek és rövid videók okostelefonon történő megosztásán alapul. A felhasználók fényképeket és videókat tölthetnek fel, amelyeket különböző művészi hatású effektekkel/szűrőkkel láthatnak el, feliratozhatják, beállíthatják a készítés helyét, majd ezt követően megoszthatják másokkal. A felhasználó követői kedvelhetik a képet, videót és hozzá is szólhatnak. Előfordulnak hiányos öltözetben készült képek is, mert az Instagram csak azt figyeli, hogy a mellbimbó ne látszódjon a képen.

4. Tinder

A 17 év feletteknek szánt Tinder adatvédelmi szabályzata 13 évnél idősebb gyermekek számára is lehetővé teszi, hogy regisztráljanak, és felvegyék a kapcsolatot a közelükben tartózkodókkal. A randialkalmazásként ismert Tinder profilképei között is bőven akad nem gyerekeknek való. A fiatalabb felhasználók szüleinek tudniuk kell, hogy a Tinder földrajzi helymeghatározási és anonimitási jellemzői lehetőséget biztosíthatnak a zaklatásra (mert használatakor látszik, hogy hol van éppen a felhasználó).

5. Snapchat

A Snapchat 12 évesnél idősebb felhasználóknak szól. A Snapchat felhasználói által küldött fényképek és videók a megtekintésüket követő 10 másodpercen belül törlődnek, ezért népszerű az alkalmazás. A felhasználók úgy gondolják, hogy a képeiket nem lehet elmenteni, vagy tovább küldeni, de fontos tudni, hogy a Snapchat-képek nem tűnnek el teljesen a felhasználó eszközéről.

6. WhatsApp, Viber

Rendeltetésszerű használat esetén nagyon hasznos alkalmazások: lehetővé teszik a felhasználóknak, hogy azonnali üzeneteket küldjenek egymásnak és fényképeket osszanak meg.

7. Vine

Hat másodperces vagy annál rövidebb videók megosztására készült alkalmazás. A Vine gyakran tartalmaz szexuális tartalmú, drogfogyasztásra utaló, meztelenséget ábrázoló képeket és kifogásolható nyelvezetet, de ezzel együtt kiskutyás, cicás és kisbabás videókat is. Ha gyerekek használják a Vine-t, az ismerőseik határozzák meg, milyen tartalmakkal találkoznak.

Felhasznált/ajánlott weboldalak:

www.biztonsagosinternet.hu

www.saferinternet.hu

www.kek-vonal.hu

www.yelon.hu

www.buvosvolgy.hu

www.hipersuli.hu

Forrás:

Telenor – Hogyan beszéljünk a gyerekekkel az internetről?
című kiadvány